

Kære præster i Roskilde Stift

På grund Corona-krisen skal I som præster lede menighedslivet og forkynde evangeliet under hidtil ukendte vilkår. Jeg sender i den situation en særlig hilsen til jer. Den indeholder både nogle præciseringer af jeres opgaver i relation til de mange vejledninger, som udsendes; en opfordring til at udvikle nye måder at dele evangeliet med jeres menigheder og med hinanden særligt i relation til den forestående påsketid og ikke mindst en stor og varm tak for den måde, I udfylder jeres gerning på for menighederne i Roskilde Stift.

Ethvert århundrede har sine krisetider og udfordringer, som samfundet og kirken skal håndtere og overvinde. Det 20. århundrede bød på to lange verdenskrige, atomkapløb for ikke at tale om ”Den spanske Syge”, der i sig selv krævede 50 millioner menneskeliv. Det 21. århundrede begyndte med terrorhandlinger, global finanskriser og klimaudfordringer, og nu står vi med en ny pandemi under det upopulære navn ”Corona”. Den udfordrer både vores samfund, som vi kender det og det udfordrer vores måde at være kirke på. Vi har endnu ikke det fulde overblik over sygdommens forløb og omfang; men vi ved, at den er blevet spredt med lynets hast, fordi vi færdes jorden rundt. Derved har denne virus fået samme hjælp til sin spredning, som ”Den spanske Syge” fik af troppetransporter mellem kontinenter og over landegrænser i 1918.

Den nuværende Corona-krise har derved noget tilfælles med pandemien i 1918, men vi er alligevel helt anderledes stillet nu. Ikke mindre end 100 års naturvidenskabelige landvindinger, tætte internationale samarbejder og nye it-kommunikationsmuligheder giver i dag myndighederne et helt andet og bedre afsæt for at bekæmpe sygdommen. Gennem indføring af gennemgribende restriktioner for menneskelig adfærd og ved at omstrukturere sundhedsvæsenet er ministerierne verden over i færd med både at dæmme op for sygdommens udbredelse og at milde dens forløb for den enkelte – også her i Danmark. Med et sådant afsæt og ved at sætte vores håb til, at Gud bærer med på vores gerning, kan vi fastholde tiltroen til, at denne krise overvinder vi sammen, vel vidende, at krisen har afsløret en sårbarhed, vi som befolkning skal leve med længe endnu.

Midt i Corona-krisen står de fleste i folkekirken nok med følelsen af, at vi er udfordret som kirkesamfund. Som evangelisk-luthersk folkekirke er vi på den ene side en del af det statslige forvaltningsvæsen, der skal forvalte myndighedernes beslutninger for det kirkelige område og sikre, at alt går ret til lokalt. På den anden side er folkekirken et trossamfund med den opgave at forkynde evangeliet og forvalte sakramenterne. Næsten per automatik vil der derfor rejse sig spørgsmål som: Hvad skal vi forstå med ”hvorto eller tre er forsamlet i mit navn er jeg midt iblandt jer”, når vi ikke må forsamles som menighed? Hvem er vi som kirke, når vi ikke kan fejre gudstjeneste sammen? Hvem er jeg som præst, når jeg ikke kan forkynde evangeliet eller forvalte sakramenterne i menighedens midte? Udfører jeg, hvad jeg er kaldet til, når jeg ikke har mulighed for at møde mennesker ansigt til ansigt, yde sjælesorg eller lede den diakonale indsats? Sagt på en anden måde: i denne situation gør det noget særligt ved os præster i folkekirken, at vi på den ene side skal udfylde rollen som statslig embedsmand og dermed implementere myndighedernes retningslinjer, passe på

personalets, menighedens og eget helbred, og på den anden side ved vi med vores præstefaglighed, hvor vigtigt det er for mennesker – ikke mindst i krisetider – at kunne samles om det kristne budskab i kirkens rum eller få besøg i deres stue og samtale om det, der tynger sindet.

Corona-krisen udfordrer os som mennesker og som præster og kalder på vores opmærksomhed, engagement og kreativitet. Ved de daglige skype-møder jeg har med provsterne i denne tid, får jeg mange gode meldinger om, hvordan I præster over telefon, på hjemmesider, via Facebook og andre sociale medier holder kontakt med jeres menigheder og under de givne vilkår arbejder ihærdigt for at dele evangeliet med jeres menigheder. Tusind tak for det.

Præsten som embedsmand

Dobbeltheden som embedsmand på den ene side og forkynder/forvalter af sakramenterne på den anden side, er vilkåret for præster i folkekirken. Selv om restriktionerne for forsamling synes at spænde ben for vores vanlige menighedsformer og måder at udøve vores kald og professionsfaglighed på, så er der grund til at holde fast i, at som præst skal man det, som man altid har skullet. Den faglige ledelsesopgave, udøvelsen af ens professionsfaglighed er den samme som hidtil – det er alene omstændighederne, der nu er anderledes under Corona-krisen. Det gælder således også nu om at holde fokus på det, der er den pastorale opgave: at forkynde evangeliet, forvalte sakramenterne og være ministeriets forlængede arm lokalt. Kirkefunktionærer, menighedsråd og menighed har heller aldrig prøvet at forvalte eller at være menighed under disse vilkår. Lige præcis i en sådan situation er det særligt vigtigt, at de kan læne sig op ad deres præst og vide, at denne er i stand til troværdigt at udfylde dobbeltfunktionen som embedsmand og som menighedsleder.

Uagtet hvilken plads man har i det statslige hierarki, må man i krisetider populært sagt ”asfaltere, mens man kører”. Nye udfordringer opstår hele tiden og derfor træffes der dagligt nye beslutninger og udsendes nye retningslinjer og vejledninger tilpasset situationen. Som embedsmænd i folkekirken er præster gode til og vant til at forhandle med menighederne og finde løsninger, der tjener evangeliets frie løb. Det betyder også, at præster er vant til i en god sags tjeneste, at bøje regler og finde smidige løsninger. Det er godt og nødvendigt, hvis folkekirken skal være relevant for menighederne. Jeg finder det dog afgørende at understrege, at i krisesituationer er det på en anden måde end normalt nødvendigt, at man som embedsmand forholder sig loyalt til de af myndighederne udstukne fælles retningslinjer. Hvad man som præst måtte mene om officielle anvisninger, må ikke føre til, at man begynder at lave egne regler eller forvaltningsprincipper. Man er naturligvis velkommen til at forholde sig kritisk og formidle sin kritik til tilsynet (provst og biskop) og Kirkeministeriet, men det duer ikke offentligt at stille spørgsmålstegn ved myndighedernes forordninger. Dermed overskrider man ikke blot de beføjelser, man har som embedsmand, men man er også med til at skabe forvirring og utryghed hos personale og medlemmerne af folkekirken. Regler og rammer meldes dagligt ud via DAP og disse må ingen være i tvivl om, men inden for rammerne kan jeg som biskop kun opfordre til, at man som præst udviser al mulig kreativitet og finder løsninger, som gavner evangeliets frie løb og menighedens vel. Skulle man komme i tvivl om lovligheden eller hensigtsmæssigheden af ens forehavende eller blot have brug for vejledning er man altid mere end velkommen til at rette henvendelse til provsten eller til mig. Jeg har fuld tillid til, at præsterne i Roskilde Stift kan løfte denne ledelsesopgave.

Særligt om begravelser og bisættelser

Som bekendt er konfirmationerne foreløbig udskudt til efter pinse; vielser og dåb kan afvikles med maksimalt 10 personer i kirkerummet (inklusive personale men ikke medregnet præsten selv) eller

udskydes til Corona-krisen er ovre. Gudstjener, andagter, andre sammenkomster og møder bliver nu aflyst foreløbig til og med den 13. april. Anderledes forholder det sig med regeringens og folketingets bekendtgørelse om begravelser og bisættelser. Reglerne herfor baserer sig på sundhedsmyndighedernes rådgivning og afviger fra den overordnede regel om, at max. 10 personer må forsamles i kirken. Det er antagelig derfor, at dette regelsæt har givet anledning til de fleste spørgsmål; men også fordi det er en kirkelig handling, som er vanskelig at udskyde og fordi præster om nogen ved, hvor vigtigt det er, at vi som kirke er til rådighed i krisetider og hjælper pårørende til en smuk afsked med deres kære.

De midlertidige formelle regler omkring begravelser og bisættelser er meldt ud på DAP og forventes fulgt. Menighedsrådet opmåler kirkeskibet og det maksimale deltagerantal ved bisættelser/begravelser findes ved at dele kvadratmeterantallet med fire. I nogle kirker vil opmålingen betyde, at der kan være under 10 personer til en begravelse; i store kirker helt op imod 100 mennesker. Antal tilladte personer offentliggøres ved opslag på kirkedøren også gerne på anden måde til menigheden, fx via hjemmeside. Opmålingsreglen skal dog altid sammenholdes med, at man som præst henstiller, at der kommer så få som muligt. Det er den tjenestegørende præst, som fører tilsyn med, at det tilladte antal ikke overstiges.

Det skal samtidig understreges, at det meget forståelige ønske om helt at udsætte den kirkelige handling til restriktionerne er ophørt, ikke er en mulighed, da der ikke findes kapacitet til det. Hvis man ønsker at holde en større kirkelig handling kan man vælge at afholde en mindre bisættelse/begravelse nu og vente med en større mindegudstjeneste til corona-restriktionerne er ophævet. En anden mulighed er, at man vælger kremering og lader urnen henstå til restriktionerne er ophørt, og at jordpåkastelsen sker på selve urnen. Endelig er der mulighed for at afholde begravelseshandlingen på kirkegården i forbindelse med en jordfæstelse; men det er vigtigt at sikkerhedsafstanden mellem de deltagende også her overholdes.

Jeg finder det nødvendigt at understrege, at det nu som altid er den kirkebogsførende sognepræst, der kan træffe afgørelser i forbindelse med begravelser og bisættelser. Hverken pårørende eller bedemænd kan kræve begravelseshandlingen udsat, flyttet til en anden kirke, forlange plads til flere pårørende eller kræve jordpåkastelse både på kisten og senere på urnen el. lign. For at undgå, at menigheden bliver vejledt forkert eller modtager divergerende oplysninger, henstiller jeg til, at præsterne lokalt får en god dialog med de bedemænd, de normalt samarbejder med, og forklarer nødvendigheden af, at det også i disse Corona-tider er præsten og de pårørende, der sammen planlægger begravelseshandlingen.

Som medlem af menighedsrådet og dermed arbejdsgiver og som leder af de kirkelige handlinger har den tjenestegørende præst altid et ansvar for personalets arbejdsmiljø og herunder deres sikkerhed. Der er netop udsendt en vejledning desangående, som jeg beder jer være opmærksom på føres ud i livet. Jeg minder også om, at myndighederne har understreget, at mængden af værnemidler er begrænset og at de derfor tildeles der, hvor sundhedsmyndighederne vurderer, at de er mest nødvendige. Jeg har tillid til, at man som præst og i menighedsrådet træffer saglige og ikke rigide eller for løse afgørelser. Jeg har stor forståelse for præsternes og personalets bekymringer og at bekymringsgraden kan være forskellig fra person til person, men også i denne sag er man nødt til at have tillid til myndighedernes vurderinger og anvisninger.

Forkyndelse og menighedsformer

Statsministeren har tirsdag den 23. marts offentliggjort, at de gældende restriktioner forlænges til og med 13. april og dermed henover påskeugen. Aldrig før i vores kirkes historie er menighederne

blevet forhindret i at samles til gudstjenester i påskeugen. Nu er det vores vilkår; men også på de vilkår kan vi forkynde evangeliet, for Ordet lader sig ikke begrænse af jordiske restriktioner eller lukkede døre. Vi tror på, at Helligånden virker frit og at Gud som altid også her handler, hvor vore muligheder er begrænsede.

I de seneste uger har jeg med glæde iagttaget den kreativitet, som præster, kirkeligt ansatte og menighedsmedlemmer har udvist for at forkynde evangeliet til glæde og trøst under de vilkår, som Corona-krisen giver. Hjemmesider, Facebook, Twitter, streamede gudstjenester, gående gudstjenester, online undervisningsmaterialer, udvidet sjælesorg på nettet, virtuelle besøg i folks hjem, inspirationsmateriale til forkyndelse, man kan bruge sammen med børn, der passes hjemme, vejledning til små ritualer, lystænding, bønner, salmesang fra altaner, fælles klokkeringning etc. Initiativerne er mange og jeg kan kun opfordre til, at man lokalt og på provstiniveau fortsætter med at lægge hovederne i blød for, hvordan vi deler evangeliet med hinanden under Corona-pandemien og ikke mindst i påskeugen. Stiftets kommunikationsmedarbejder, Rasmus Birkerod, vil stå til rådighed for at hjælpe med at udbrede jeres ideer til hele stiftet, og I kan på hjemmesiden læse nærmere om, hvordan I kan informere stiftet om jeres tiltag.

Apostlen Johannes skriver i sit første brev: ”Der findes ikke frygt i kærligheden, tværtimod. Ægte kærlighed jager frygten væk.” (1. joh. 4, 18 i Biblen 2020). Og evangeliets kerne er netop budskabet om Guds kærlighed, som I Jesu ord og gerninger, i hans liv, død og opstandelse af Helligånden rækkes os tværs igennem alverdens udfordringer. Johannes Møllehave har sammenfattet evangeliet i ordene: det ender godt!

Det budskab skal give os mod og kræfter til at hjælpe hinanden og sammen blive hjulpet gennem Corona-krisen og videre.

Med ønsket om Guds velsignelse og alt godt sender jeg jer mine bedste hilsner.

Peter Fischer-Møller